

Nr 425.

Av herr **Thapper m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 81, med förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536) samt fortsatt giltighet av samma lag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 81 till årets riksdag rörande civilförsvaret föreslås bl. a., att tilläggsutbildningen för kvinnor i åldern 18 år med högst 10 timmar per år skall bibehållas. Utbildningen skulle dock begränsas att gälla endast för kvinnor bosatta å orter med särskilt civilförsvaret.

1945 års civilförsvarsutredning var icke enig på denna punkt. Tvenne av utredningens ledamöter yrkade, att denna utbildning icke skulle göras obligatorisk, utan få ske på frivillighetens väg. Bärande skäl synas heller icke ha förebringats vare sig i utredningen eller i propositionen för en obligatorisk utbildning.

Det är i huvudsak två skäl, som ha anförts av förespråkarna för en sådan utbildning. Det ena är, att man för kvinnornas del vill skapa motsvarighet till den ytterligare utbildning i civilförsvaret som förekommer för män i värnpliktsåldern, det andra att man anser en sådan utbildning äga samband med den husliga utbildningen och utbildningen i sjukvård.

Det första skälet synes icke vara bärande. Någon som helst likställighet i utbildningen mellan de unga männen och kvinnorna skapas icke härigenom. Vad det andra skälet — om utbildning i husliga göromål och i sjukvård — beträffar, måste det stå fullt klart för envar, att en sådan utbildning kan ordnas oerhört mycket effektivare på annat sätt och i annat sammanhang. Detta senare har också framgått i en del av remissvaren över civilförsvarsutredningens betänkande.

Sålunda framhåller *medicinalstyrelsen* — som måste betraktas som särskilt sakkunnig på hithörande område — att utbildningen i sjukvård f. n. är föremål för utredning i annat sammanhang samt att lösningen måste anpassas till vad som kunde bli bestämt om utbildning i olika lägre och högre skolformer samt specialutbildning å husmodersskolor, lanthushållsskolor och sjukhus. *Svenska stadsförbundet* säger sig icke vara övertygat om att den ifrågavarande sjukvårdsutbildningen skulle bli av sådant värde att den borde ifrågakomma. Hittillsvarande erfarenheter talade för att dylik utbildning icke nu borde anordnas tvångsvis. Mot frivilliga utbildningskurser med samma syfte och planläggning syntes däremot intet vara att erinra. *Folkpartiets kvinnoförbund* anser utbildningen kunna meddelas i andra sammanhang såsom i redan befintlig och planlagd ut-

bildnings- och kursverksamhet vid skolor, universitet, yrkesutbildningsanstalter, föreningar, arbetsplatser m. m. Förbundet är övertygat om att bästa resultatet nås på frivillighetens väg.

Undertecknade motionärer anse därför i likhet med reservanterna i civilförvarsutredningen och i överensstämmelse med ovan citerade remissyttranden, att tilläggsutbildningen i sjukvård för de 18-åriga kvinnorna, liksom även för kvinnor i andra åldrar, uteslutande bör ske på frivillighetens väg. Härför talar också, att inte ens de som pläderat för en obligatorisk utbildning velat föreslå en allmän sådan, utan endast medtagit kvinnor bosatta å orter med särskilt civilförvar, detta i motsats till utbildningen i skolorna, som skall vara obligatorisk för all ungdom. Det finnes heller inga garantier för att kvinnor, som erhållit föreslagen obligatorisk utbildning, stanna inom områden med särskilt civilförvar, liksom att icke en betydande inflyttning av kvinnor efter fyllda 18 år sker till nämnda områden. Svagheten i den föreslagna obligatoriska utbildningen framstår klart och tydligt om man beaktar bostadsrörligheten hos de yngre åldersklasserna.

Att frivilligheten bör sättas före tvånget framgår icke minst av erfarenheterna av de resultat som kunnat nås genom frivilliga insatser på andra områden. Detta gäller i största utsträckning även erfarenheterna från andra områden inom försvaret. Härtill kommer, att värdet av en obligatorisk utbildning av de 18-åriga kvinnorna endast på orter med särskilt civilförvar på intet sätt synes stå i proportion till därmed förenade olägenheter och kostnader. Man bör heller icke förbise, att genom påläggande av tvång motverkas ofta det syfte man vill nå.

Vi anse därför att en tilläggsutbildning i sjukvård för kvinnor bör ordnas i annat sammanhang, t. ex. i samband med skolundervisningen, men att en särskild sådan utbildning för civilförvarstjänst icke bör ordnas genom tvång utan på frivillighetens väg.

Vi äro också övertygade om, som förut framhållits, att de genom en obligatorisk utbildning uppnådda resultaten icke svara mot de därmed förenade kostnaderna. En stor erfarenhet från olika områden visar, att man kan nå samma och t. o. m. bättre resultat på frivillighetens väg.

Under hänvisning till det anförda få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 81 måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att någon obligatorisk tilläggsutbildning för de 18-åriga kvinnorna på orter med särskilt civilförvar icke skall äga rum.

Stockholm den 10 mars 1948.

Fridolf Thapper.

Märta Öberg.

John Lundberg.

G. E. Holm.

Gösta Andersson,
Mölnadal.

Ruth Gustafson.

K. E. Hansson,
Skediga.

Elsa Johansson.